

[AM2023.03.16H]

Københavns Byrets DOM - 18. september 2020 - 80-12062/2020 - 0100-81278-01180-19

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*, født september 1978

Sagens baggrund og parternes påstande

Anklageskriftet er modtaget den 11. maj 2020.

Tiltalte er tiltalt for overtrædelse af

1.

færdselslovens § 118, jf. § 42, stk. 1, nr. 1,

ved fredag den 27. september 2019 kl. 00.58 at have ført almindelig bil personbil ... mod øst (Ø) ad Amager Boulevard ca. 291 meter før nummer 70, 2300 København S med mindst 74 km/t., selv om hastigheden i tættere bebygget område ikke må overstige 50 km/t., hvilket udgjorde en overskridelse på mere end 30 procent af den tilladte hastighed.

2.

færdselslovens § 117 d, stk. 2, jf. § 56, stk. 1, 2. pkt.,

ved fredag den 27. september 2019 kl. 01.04 at have ført almindelig bil personbil ... ad Amager Boulevard ud for nr. 70, 2300 København S og undladt på forlangende, at vise sit kørekort til politiet.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Tiltalte har erkendt forhold 1 og påstået frifindelse i forhold 2.

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af tiltalte og vidnet politiassistent *Vidne*.

Tiltalte har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"...

Tiltalte forklarede vedrørende forhold 1, at han førte personbil ... på det pågældende sted og tidspunkt. Det er korrekt, at han kørte for hurtigt.

Vedrørende forhold 2 forklarede tiltalte, at han fremviste kørekortet, da betjenten bad om set det, men han ikke overdragede kørekortet til betjenten. Han vil mene, at han fremviste kørekortet på en måde, så betjenten kunne se det, som han skulle. Efter hans opfattelse var han ikke forpligtet til at udlevere kørekortet til betjenten. Han ønskede ikke at udlevere det, da hans fulde CPR-nummer fremgår heraf, hvilket han ikke er forpligtet til at oplyse til politiet.

Adspurgte af forsvareren forklarede tiltalte, at han ikke husker den præcise ordlyd af sigtelsen på stedet. Han kan ikke huske, om det vedrørte manglende fremvisning eller overdragelse af kørekortet.

..."

Vidnet politiassistent Vidne har til retsbogen afgivet følgende forklaring:

"...

Vidnet forklarede, at han var på arbejde på den pågældende dag som uniformeret motorcykelbetjent. Han standsede og sigtede tiltalte, og bad ham om at fremvise sit kørekort. Tiltalte viste sit kørekort på afstand, da tiltalte ikke mente, at han skulle overdrage det til betjenten. Han oplyste tiltalte om, at tiltalte havde pligt til at overdrage kørekortet, således at han kunne kontrollere de oplyste informationer, herunder om kørekortet var forfalsket.

Adspurgte af forsvareren forklarede vidnet, at han som betjent kun kan udføre en kontrol, ved at have kørekortet i hånden. Det er ikke alene afgørende, at han kunne se, hvad der stod på kortet. Han har en søgeapp til rådighed, hvor han kan fremkalde de informationer, der også er på kørekortet. Tiltalte ville ikke oplyse de sidste fire cifre i sit CPR-nummer, da han ikke var forpligtet hertil. Han havde på det tidspunkt ikke konkrete grunde til at mistænke tiltalte for at have et falsk kørekort, men hans alarmklokker ringede selvfølgelig, da tiltalte nægtede at udlevere det.

Yderligere adspurgte af anklageren forklarede vidnet, at han alene kan mærke om kortet føles ægte ved at få det udleveret. Kortet er lavet af særlig plastic med en bestemt massefylde.

..."

Rettens begrundelse og afgørelse

Forhold 1

Tiltalte har uden forbehold erkendt sig skyldig. Tilståelsen støttes af de oplysninger, der i øvrigt foreligger. Det er derfor bevist, at tiltalte er skyldig.

Forhold 2

Tiltalte har nægtet sig skyldig og forklaret, at han foreviste kørekortet i en afstand, der gjorde, at betjenten kunne se, hvad han skulle. Tiltalte har gjort gældende, at han ikke er forpligtet til at udlevere kørekortet til betjenten, da hans fulde CPR-nummer fremgår heraf, hvilket han ikke var forpligtet til at oplyse.

Vidnet politiassistent *Vidne* har forklaret, at tiltalte viste kørekortet, men nægtede at udlevere det, selvom tiltalte blev oplyst om, at han var forpligtet hertil.

Det fremgår af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., at føreren på forlangende skal vise sit kørekort til politiet. Formålet med reglen er at sætte betjenten i stand til at kontrollere, om føreren har et gyldig førerret til det pågældende køretøj.

Retten finder, at denne kontrol alene kan udføres ved, at tiltalte udleverer kørekortet til betjenten. Retten har herved lagt vægt på, at kortets ægthed, og dermed førerrettens eksistens, alene kan fastslås ved en fysisk kontrol af kortet. Retten har endvidere lagt vægt på, at tiltalte efter sin egen forklaring ikke ønskede, at betjenten skulle se tiltaltes fulde CPR-nummer, der er optrykt på kørekortets forside, hvorfor det må antages, at tiltalte holdt kortet på en måde, der gjorde, at betjenten ikke kunne se alle de oplysninger, der fremgik af kørekortets forside.

Det forhold, at tiltaltes førerret kunne fastslås ved et opslag i politiets systemer, samt at tiltalte i medfør af retsplejelovens § 750, 2. pkt., generelt ikke er forpligtet til at oplyse de sidste fire cifre i sit CPR-nummer, kan i situation omfattet af færdselslovens § 56, stk. 1, ikke føre til et andet resultat.

Straffastsættelse

Straffen fastsættes til en bøde på 4.000 kr., jf. færdselslovens § 118, jf. § 42, stk. 1, nr. 1 og § 117 d, stk. 2, jf. § 56, stk. 1, 2 pkt. Forvandlingsstraffen er fængsel i 8 dage.

Thi kendes for ret:

Tiltalte *Tiltalte* straffes med en bøde på 4.000 kr.

Forvandlingsstraffen er fængsel i 8 dage.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

.....

Østre Landsrets 14. afdelings DOM - 8. juni 2022 - S-1471-21

(landsdommerne Inge Neergaard Jessen, Benedikte Holberg og Rikke Skovby).

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*, født september 1978, (advokat Casper Andreasen, besk.)

Københavns Byrets dom af 18. september 2020 (SS 80-12062/2020) er med Procesbevillingsnævnets tilladelse af 26. marts 2021 anket af tiltalte med påstand om frifindelse i forhold 2.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af tiltalte og vidnet politiassistent *Vidne*.

Tiltalte har supplerende forklaret blandt andet, at betjenten kunne se forsiden af kørekortet, da han fremviste det for ham. Han holdt en finger på de sidste fire cifre af cpr-nummeret, så de ikke var synlige. Han sad i bilen og viste kortet gennem det åbne vindue i bilen, og betjenten stod lige uden for bilen.

Baggrunden for, at han ikke ville overdrage kortet, var, at han mente kun at være forpligtet til at vise kortet, ikke overdrage det, og at han ikke ønskede, at betjenten skulle se de sidste fire cifre af cpr-nummeret.

Politiassistent Vidne har supplerende forklaret blandt andet, at han foretog standsningen i forbindelse med en målrettet hastighedskontrol. Tiltalte sad i bilen på førersædet, og han stod selv umiddelbart uden for bilen, da tiltalte viste ham kørekortet gennem det åbne vindue i førersiden. Han fik mulighed for at se alle oplysninger på forsiden, bortset fra de sidste fire cifre i cpr-nummeret. Tiltalte ønskede ikke at overdrage kortet. Det er et led i den almindelige hastighedskontrol, at man får kørekortet i hånden, idet man i den forbindelse vil kunne konstatere, om kortet er ægte.

Tiltalte medvirkede og gav de oplysninger, han skulle, men stemningen var lidt anspændt, da de havde forskellige forventninger til, hvad der skulle ske. Vidnet kunne helt sikkert godt have fået lov til at se bagsiden af kørekortet, hvis han havde ønsket det.

Hvis politiet får oplysning om navn og fødselsdato, kan de undersøge, om den pågældende har et gyldigt kørekort, og om vedkommende er søgt.

Det er rigtigt, at man nu kan få et digitalt kørekort. Han kan ikke huske, om de sidste fire cifre i cpr-nummeret fremgår af dette kørekort.

Forevist vejledningsvideo fra politiet vedrørende det digitale kørekort forklarede vidnet, at det er rigtigt, at de sidste fire cifre i cpr-nummeret ikke fremgår af forsiden af det digitale kørekort, men det er ikke den side, som politiet kontrollerer, men derimod den QR-kode, der vises på den følgende side, som scannes.

Herved kontrolleres, om kørekortet er gyldigt.

Landsrettens begrundelse og resultat

Det lægges efter de samstemmende forklaringer afgivet af tiltalte og politiassistent *Vidne* til grund, at tiltalte foreviste forsiden af kørekortet til politiassistenten, mens han holdt for de sidste fire cifre af cpr-nummeret, men at tiltalte ikke ønskede at overgive kørekortet til politiassistenten, idet han ikke mente at være forpligtet hertil.

Efter færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., må motorkøretøj kun føres af en person, der har erhvervet kørekort, og efter bestemmelsens 2. pkt. skal føreren under kørslen have kørekortet hos sig og skal på forlangende vise det til politiet.

Landsretten finder, at denne bestemmelse indebærer, at politiet både skal sikre sig, at føreren har erhvervet førerret, og at det foreviste kørekort er ægte. Uanset at spørgsmålet om førerret også kan fastslås ved opslag i politiets registre på baggrund af oplysning om navn og fødselsdato, finder landsretten, at kontrollen af kortets ægthed alene kan udføres ved, at kortet overgives til politiet med henblik herpå.

Bestemmelsen indebærer således en pligt for føreren til at overgive kørekortet til politiet.

Landsretten tiltræder på denne baggrund, at tiltalte i forhold 2 er fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.

Straffen findes passende fastsat til en bøde på 4.000 kr. med en forvandlingsstraf på fængsel i 8 dage.

Landsretten stadfæster derfor dommen.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom i sagen mod *Tiltalte* stadfæstes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

.....

Højesterets 1. afdelings DOM - 16. marts 2023 - 85/2022

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen, Kristian Korfits Nielsen, Søren Højgaard Mørup og Julie Arnth Jørgensen.

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*, (advokat Casper Andreasen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 18. september 2020 (SS-80- 12062/2020) og af Østre Landsrets 14. afdeling den 8. juni 2022 (S-1471-21).

Påstande

Dommen er anket af *Tiltalte* med påstand om frifindelse i forhold 2, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende oplysninger

Københavns Politi har den 11. august 2022 afgivet en udtalelse i sagen. Heraf fremgår bl.a.:

”Faktuelt kan det oplyses, at et kørekort i fysisk form kan forfalskes, og at forfalskningen kan være umulig at opdage med mindre man har kørekortet i hånden og kan undersøge dette. Det er set, at nogle forsøger at sætte et andet foto ind i kørekortet, hvilket vil være vanskeligt at kontrollere, med mindre man har kørekortet i hånden.

Der er flere oplysninger på kørekortet, som er relevante for politiets sagsbehandling, herunder kørekortnummer, som fremgår af forsiden. Hvis et kørekort tabes kan man få et nyt, men dette vil have et andet kørekortnummer. Når politiet undersøger elektronisk om en person har kørekort, vil både det aktuelle kørekortnummer og det tabte kørekorts nummer fremgå af politiets systemer. Det vil derfor være muligt at undersøge om personen er i besiddelse af flere kørekort.

Af kørekortets bagside fremgår det, hvilke kategorier kørekortet giver ret til at føre. Angivelsen af datoer for erhvervelsen og udløb er påtrykt kørekortet med ”hævet skrift”, så en tilføjelse vil være ganske vanskelig. Om det er den originale skrift vil alene kunne kontrolleres ved at mærke fysisk på skriften.

...

Når en person bliver sigtet vil der blive oprettet en sag i politiets sagsstyringssystem. Her vil en person skulle angives med et cpr-nummer, hvorfor politimanden under alle omstændigheder vil bruge politiets systemer til at finde dette frem.

Det er korrekt, at der på kørekort-app'ens forside alene fremgår personens fødselsdato og ikke de sidste 4 cifre i cpr-nummer. Dette vil være naturligt i de tilfælde, hvor et kørekort benyttes som ID-dokumentation i forskellige andre sammenhænge, men i forhold til politiets kontrol af kørekort i app'en er det ikke forsiden, der bruges til kontrol med i stedet den QR-kode som kommer frem ved at trykke på menupunktet "Kontrol".

Det fremgår klart under QR-koden, at denne indeholder: Foto, CPR-nummer og kørekortnummer. Da det er en QR-kode, som kun politiet kan scanne, er CPR-nummer skjult for andre, og hvis QR-koden skal benyttes som anden ID, kan man vælge, at man ikke vil oplyse CPR-nr."

Retsgrundlag

Færdselslovens § 56, stk. 1, har følgende ordlyd:

"§ 56. Motorkøretøj og stor knallert må kun føres af en person, der har erhvervet kørekort. Føreren skal under kørslen have kørekortet hos sig og skal på forlangende vise det til politiet."

En lignende bestemmelse blev oprindeligt indført som § 14 i lov nr. 124 af 15. maj 1903 om kørsel med automobiler. Bestemmelsen blev videreført i § 18 i lov nr. 153 af 24. maj 1955 (færdselsloven). Ved lov nr. 287 af 10. juni 1976 blev bestemmelsen videreført som § 56, stk. 1, dog således at ordet "forevise" blev ændret til "vise". Ifølge forarbejderne var der alene tale om en ændring af redaktionel karakter (Folketingstidende 1975-76, tillæg A, sp. 395). Der er i forarbejderne ikke bidrag til den nærmere forståelse af bestemmelsen.

Anbringender

Tiltalte har anført navnlig, at hverken ordlyden af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., eller forarbejderne støtter en fortolkning, hvorefter pligten til at vise kørekort indebærer pligt til fysisk at overgive kørekortet. Lovgiver kunne have valgt at skrive "aflevere", "overgive", "overdrage" eller lignende, men valgte at skrive "vise/forevise". Bestemmelsen skal desuden forstås i lyset af, at politiet via en app har adgang til alle relevante oplysninger om føreren af bilen, herunder om vedkommende har førerret.

Der var konkret ingen anledning til, at betjenten skulle have kørekortet i sin besiddelse med henblik på nærmere undersøgelser af kørekortets ægthed.

Det følger af retsplejelovens § 750, at der ikke er pligt til at oplyse politiet de sidste fire cifre i personnummeret, som fremgår af kørekortet. Muligheden for at få en digital version af sit kørekort understøtter, at det skal være muligt for en borger at vise sit kørekort uden samtidig at vise de sidste fire cifre i personnummeret.

Det følger af straffelovens § 1, at der kræves klar lovhjemmel for at kunne pålægge straf, og at der skal udvises stor forsigtighed, hvis domstolene vil straffe efter en lovs analogi. Der bør derfor under alle omstændigheder ikke pålægges straf efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., i en situation, hvor kørekortet er blevet forevist, men ikke overgivet til politiet.

Uanset sagens principielle karakter er der tale om en ukompliceret færdselssag, og den lange sagsbehandlingstid, som ikke kan bebrejdes ham, bør derfor føre til, at den udmålte bøde nedsættes eller bortfalder i medfør af straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13, og stk. 2, eller § 83.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at en naturlig sproglig forståelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., indebærer, at kørekortet straks skal vises og overgives til politiet på forlangende. Også bestemmelsens formål taler for denne fortolkning, idet formålet med bestemmelsen er at gøre det muligt for politiet at kontrollere, at føreren har erhvervet kørekort. Dette må nødvendigvis indebære en kontrol af kørekortets ægthed og af, at føreren er identisk med kørekortets ejer. Denne kontrol er kun mulig, hvis kørekortet fysisk overgives til politiet.

Retsplejelovens § 750 er uden betydning for pligten efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt. Politiet har i forbindelse med kontrol af et kørekort naturligvis adgang til kortets oplysninger. Også politiets kontrol af et digitalt kørekort giver adgang til kortindehaverens personnummer.

Det forhold, at politiet via en søgeapp har mulighed for at få oplysninger om en persons førerret, har ikke betydning for vurderingen af, om man efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., er forpligtet til at overgive sit kørekort til politiet.

Det er ikke i strid med straffelovens § 1 at pålægge bødestraf i en situation som den foreliggende, hvor kørekortet blev nægtet overgivet.

Der er ikke grundlag for at anvende straffelovens § 82, stk. 1, nr. 13, og stk. 2, om formildende omstændigheder eller § 83 om strafbortfald. Sagsbehandlingstiden på 3½ år fra sigtelse til prøvelse i Højesteret er i en sag som den foreliggende, hvor der bl.a. er søgt om procesbevilling to gange, ikke langvarig, ligesom sagen ikke har ligget stille gennem længere tid.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

Tiltalte er fundet skyldig efter færdselslovens § 42, stk. 1, nr. 1, ved den 27. september 2019 at have ført personbil med en overskridelse af den tilladte hastighed (forhold 1). Han er endvidere fundet skyldig efter færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., ved efter at være bragt til standsning at have undladt på forlangende at vise sit kørekort til politiet (forhold 2). Landsretten har i den forbindelse lagt til grund, at *Tiltalte* foreviste politiassistenten forsiden af kørekortet, idet han dog skjulte de sidste fire cifre af sit personnummer, og afviste at overgive kørekortet til politiassistenten.

Landsretten fastsatte straffen til en bøde på 4.000 kr.

For Højesteret angår sagen, om *Tiltalte* med rette er straffet for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., og om der er grundlag for at nedsætte bøden.

Færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.

Efter færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., må motorkøretøj og stor knallert kun føres af en person, der har erhvervet kørekort. Efter bestemmelsens 2. pkt. skal føreren under kørslen have kørekortet hos sig og skal på forlangende vise det til politiet.

Efter ordlyden af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt., og formålet med bestemmelsen finder Højesteret, at pligten til på politiets forlangende at vise kørekort indebærer, at føreren skal give politiet adgang til kørekortets oplysninger og mulighed for at undersøge kørekortet med henblik på bl.a. kontrol af kortets gyldighed og ægthed. Som led heri er føreren forpligtet til midlertidigt at udlevere kørekortet til politiet.

Højesteret bemærker, at retsplejelovens § 750, der omfatter en almindelig pligt til at oplyse navn, adresse og fødselsdato til politiet, ikke har betydning for forståelsen af den særlige regel om kontrol i færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.

Herefter og da det, *Tiltalte* i øvrigt har anført, ikke kan føre til et andet resultat, tiltræder Højesteret, at han er fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 2. pkt.

Straffastsættelse

Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at sagsbehandlingstiden ikke giver grundlag for at nedsætte bøden eller lade den bortfalde, og Højesteret tiltræder herefter, at bøden er fastsat til 4.000 kr.

Konklusion

Højesteret stadfæster dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for Højesteret.